

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 87 0 П 025672 21 Рев
Бања Лука, 29.4.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља М.б., В.Л., коју заступа Б.Б., запослен код тужитеља, против тужених 1) Л. д.о.о. Т., и 2) М.А., Т., које заступа В.П., адвокат из Т., ради мјеничног дуга, вриједност спора 55.309,60 КМ, одлучујући о ревизији тужених против пресуде Окружног суда у Добоју број 87 0 П 025672 20 Гж од 16.11.2020. године, на сједници одржаној 29.4.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Теслићу број 87 0 П 025672 19 П 2 од 30.6.2020. године, обавезани су тужени Л. д.о.о. Т. (даље: првотужени) и М.А. (даље: друготужени) да солидарно испуне обавезу преузету потписивањем мјенице са клаузулом „без протеста“ број РС ... и да тужитељу плате дуг у износу од 55.309,60 КМ, са законском затезном каматом од 30.8.2017. године, као дана доспијећа мјенице на наплату до исплате, уз обавезу накнаде трошкова поступка тужитељу у износу од 1.000,00 КМ.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 87 0 П 025672 20 Гж од 16.11.2020. године, жалба тужених је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом побијају другостепену пресуду због погрешне примјене материјалног права и предлажу да се побијана пресуда преиначи и одбије тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати на поновно суђење.

Тужитељ у одговору на ревизију (погрешно сматрајући да се овдје ради о привредном спору), предлаже да се ревизија одбаци као неблаговремена или одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да му тужени солидарно исплате мјенични дуг у износу од 55.309,60 КМ, са каматом од 30.8.2017. године и трошковима поступка.

Расправајући о тужбеном захтјеву тужитеља првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да су тужитељ (давалац кредита), првотужени (корисник кредита), друготужени (судужник) и М.В. и СУР К.б. Ф. (солидарни јемци), дана 28.10.2013. године закључили уговор о кредиту број: ...; да је корисник кредита издао и потписао мјеницу са клаузулом „без протеста“ број РС ..., у сврху гаранције по наведеном кредиту, коју су као мјенични дужници прихватили и потписали тужени и наведени солидарни јемци и да је мјеница доспјела на наплату дана 30.8.2017. године; да је дуг тужитеља на дан доспијећа мјенице на наплату, према потврди тужитеља од 30.8.20017. године о кредитном задужењу комитента износио 82.309,60 КМ, а након извршене уплате дијела дуга од стране солидарног јемца М.В. у износу од 27.000,00 КМ, дана 25.10.2019. године, тужитељ је повукао тужбу за тај износ и тужбени захтјев поставио на износ од 55.309,60 КМ; да је тужитељ предметну мјеницу презентовао на наплату, што произилази из писмена о подношењу мјенице на исплату од 30.8.2017. године и исказа свједока Н.Т. и М.Д.; да је тужени у одговору на тужбу поднио противтужбу којом је тржио исплату стеченог без основа у износу од 10.000,00 КМ, на име усклађивања камата са кретањем EURORIBOR и износа од 2.046,84 КМ из основа плаћене накнаде за обраду кредита и да је првостепени суд, налазећи да се у конкретном случају ради о мјеничном спору, а да је противтужбени захтјев облигационо правне природе закључио, да нису испуњени услови прописани одредбом члана 74. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), слиједом чега подношење протвтужбе није дозволио; и да је тужитељ тужбу у овој правој ствари поднио 19.3.2018. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су закључили да су се првотужени (као мјенични дужник), који је издао и потписао мјеницу и друготужени (судужник), потписивањем мјенице - безусловно обавезали да ће тужитељу исплатити, по доспјелости, новчани износ наведен у мјеници и прихватајући утврђеним, да је мјеница презентована на наплату, а да је висина и структура дуга доказана наведеном потврдом тужитеља, о кредитном задужењу корисника кредита и уплатницом солидарног јемца М.В. о плаћању дијела мјеничног дуга, нижестепени судови су позивом на одредбу члана 29. Закона о извршном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 59/03 до 66/18, даље: ЗИП), и члана 49. Закона о мјеници („Службени гласник Републике Српске“ број 32/01, даље ЗМ), усвојили тужбени захтјев тужитеља, као у изреци пресуда.

Одлуке нижестепених судова су правилне и законите.

Из стања списка у овом предмету произилази да је првотужени издао властиту мјеницу, чији су елементи прописани одредбом члана 111. став 3. ЗМ. Сагласно овој законској одредби, властитом мјеницом, њен издавалац изјавом „плаћам за ову...“, изјављује и безусловно се обавезује да ће кориснику мјенице одређени износ новца (назначен у мјеници), исплатити. Зато је издавалац властите мјенице истовремено и главни мјенични дужник. На властиту мјеницу се, у смислу одредбе члана 113. став 2. ЗМ примјењују одредбе тог закона, о трасираној мјеници. Дакле, издавалац властите мјенице (првотужени), који је истовремено и трасант (члан 2. тачка 2. ЗМ), дао је безусловно обећање (унесено у мјеницу као исправу), да ће у мјеници назначени новчани (мјенични) износ платити (тачка 1. члана 111. ЗМ), на дан доспјелости.

Произлази, да мјенични дуг на који се тужени обавезао издавањем мјенице, представља његов властити дуг према тужитељу настао на основу једностране изјаве воље, а не дуг који зависи од испуњења обавезе из основног посла, што би био случај код

супсидијарног јемства, о којој врсти јемства се овдје не ради. Овакав закључак произлази из начела непосредности мјенице које подразумијева, да је мјенични дужник (тужени) у непосредном односу према имаоцу (кориснику) мјенице (овдје тужитељ). Имајући у виду и друга начела мјенице (строгост, писменост и формалност), на мјеничном повјериоцу је избор - на који начин и из којег средства обезбјеђења (овдје се, супротно тврдњи ревидента, ради о обезбјеђењу кредита), ће наплатити своје потраживање.

Судужник (овдје друготужени), је лице које заједно са корисником кредита, солидарно јемчи даваоцу кредита, редовну отплату кредита. Јемством, судужник и јемци дају право даваоцу кредита, да у случаје нередовне отплате кредита, отплату кредита са основом може тражити од њих. С обзиром на наведено и на солидарност јемства коју предвиђа одредба члана 1005. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04), наводи ревизије којим се покушава довести у сумњу ваљаност предметне мјенице, као вјеродостојне исправе и којим се оспорава предметни дуг, нису основани.

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова, које сагласно одредби члана 240. став 2. ЗПП, не може бити предмет преиспитивања у овом ревизионом поступку, тужитељ је доказао да је предметну мјеницу презентовао на наплату у складу са одредбом члана 39. став 1. ЗМ, а тужени осим уопштеног оспоравања, није доказао супротно и доказе о презентацији мјенице, ничим битним није довео у озбиљну сумњу. Стога, код предњег утврђења, нема мјеста даљим ревизионим наводима да тужитељ није доказао да је предметну мјеницу презентовао на наплату на законом прописани начин. С тим у вези, нема основа у материјалном праву тврдња ревизије да би уредан начин презентације мјенице био писмени позив дужнику, препорученом пошиљком на адресу из Система заштите идентитета грађана („CIPS sistema“), што ничим није прописано. Осим тога, такво поступање не би било ни у складу са напријед наведеним начелима мјеничног права, а ни са правном природом мјеничног спора, па се ревизиони наводи у том правцу указују неоснованим.

Код мјенично правних обавеза је правило, да повјерилац иде код дужника по исплату (за разлику од грађанско правне обавеза код којих дужник иде повјериоцу платити обавезу). Ималац мјенице се по доспјелости мјенице обраћа трасату – акцептанту, па како је у конкретном случају тужитељ тако и поступио, наводи ревизије да је тужитељ морао доказати да је прије покретања извршног поступка на основу предметне мјенице исту поднио на наплату R.b. d.d ВиН, нису основани. Овакав закључак овога суда произлази из одредбе члана 39. став 2. ЗМ, којом је предвиђена могућност (која је у избору имаоца мјенице), а не као правило, подношења мјенице ради наплате овлаштеној организацији за обављање платног промета, како се неосновано тврди у ревизији. У конкретном случају тужитељ је презентовао туженима мјеницу на наплату, па како они нису испунили своје обавезе добровољно, тужитељ као ималац мјенице поднио је приједлог за извршење суду, на основу мјенице као вјеродостојне исправе ради принудне наплате. Из ових разлога, ревизиони наводи да је тужитељ пропуштањем подношења мјенице организацији за обављање платног промета изгубио право да по основу мјенице тражи измирење мјеничног дуга, нису основани.

Нису тачни наводи ревизије да је предметна мјеница издата „само“, као средство плаћања, а не и средство обезбјеђења наплате мјеничног дуга. Према правној природи мјеница је средство плаћања и средство обезбјеђења. Овдје, сагласно наведеном уговору о кредиту (члан 9.), предметна мјеница представља средство обезбјеђења враћања кредита. То произлази и из садржаја мјеничне изјаве од 28.10.2013. године потписане од

стране првотуженог, као издаваоца мјенице и друготуженог, као јемца, према којој је предметна мјеница издата „за обезбјеђење плаћања обавеза из Уговора о кредиту...“.

Немају основа у члану 29. став 2. ЗИП и у супротности су са општеприхваћеним становиштем судске праксе судова у Републици Српској наводи ревизије, да спорна мјеница која је издата „без протеста“, нема карактер вјеродостојне исправе. Како се тужбени захтјев идентификује по тужбеном приједлогу (петитум) и по чињеницама на којима се тај приједлог заснива (чињенични основ тужбеног захтјева), у ситуацији када је извршни поступак покренут на основу мјенице као вјеродостојне исправе, када се тужбени захтјев тужитеља и након што је извршни поступак преображен у парнични поступак, сагласно чињеничним наводима тужбе и постављеном тужбеном захтјеву заснива на предметној мјеници - непосредно произлази из саме мјенице, о чему је напријед било говора, погрешна је тврдња ревидента да се овдје не ради о мјеничном спору и да се захтјев није могао усвојити по том основу. Из ових разлога су без значаја за исход овог спора наводи ревизије да уговор о кредиту није отказан ни раскинут и да самим тим потраживање није доспјело на наплату. Насупрот томе, предметно потраживање је сагласно одредби члана 3. уговора о кредиту доспјело 28.10.2017. године, а постала је плативо 30.10.2017. године, како је ималац мјенице, супротно наводима ревизије, у складу са одредбом члана 39. став 1. ЗМ, мјеницу на наплату – правилно и попунио.

Предметна мјеница је попуњена у складу са основним правним послом и поменутом мјеничном изјавом, па како је мјеница доспјела за наплату 30.10.2017. године, а приједлог за извршење на основу вјеродостојне исправе је поденесен суду 16.3.2018. године, правилно су нижестепени судови судили о приговору тужених у погледу застарјелости предметног потраживања, па се ревизиони приговор у том правцу, указује неоснованим.

С обзиром да су се уговорне стране у члану 18. уговора о кредиту споразумјеле - да тужитељ „доспјелост потраживања са знаком висине доспјелог износа доказује тим уговором и изводом из својих пословних књига, са печатом и потписом овлаштене особе“, коју уговорну одредбу су тужени, потписивањем предметног уговора прихватили, а уговор је закон за уговорне стране, код чињенице да је тужитељ сагласно тој одредби и определијелио тужбени захтјев, ревизиони наводи у погледу висине предметног потраживања, не могу се прихватити основаним.

Супротно наводима ревизије, побијана пресуда садржи довољне и ваљане разлоге о наводима жалбе који су од одлучног значаја.

Слиједом наведеног, а на основу одредбе члана 248. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић